

kuid ooper saab arvatavasti nimeks "La Traviata" ("Eksinu", "Langenu"). Süžee on kaasaegne. Mõni teine ei võtaks seda ehk käsile, sündsuse, epohhi või tuhande teise eelarvamuse tõttu. Mina aga tegelen sellega suurima rõõmuga. Kõik tõstsid kära, kui ma tahtsin lavale tuua küüraka. - Ja mis siis: mina olin õnnelik, kui kirjutasin "Rigolettot!"

*

Veebruar. Verdi ja Piave sõidavad Veneetsiasse, et lõpetada partituur ja alustada ooperi õppimist.

*

6. märts. "Traviata" esietendus *La Fenice* teatris Veneetsias.

*

7. märts. Verdi kirjast Emmanuele Muziole:

"Eile õhtul kukkus "Traviata" läbi. Kas see on minu või lauljate süü?... Aeg otsustab."

*

12. märts. Verdi kirjast Angelo Marianile:

""Traviata" kukkus suurejooneliselt läbi, veel enam: tema üle naerdi... Mind see ei ärrita. Kas eksisin mina või eksivad nemad. Omalt poolt mõtlen, et see, mis kõlas eile õhtul, ei jää viimaseks sõnaks "Traviatast". Temaga kohtutakse veel, ja siis vaatame!"

*

Detsember. Verdi kirjast Vincenzo Luccardile, kes kutsus teda "Traviata" esietendusele Roomas:

"... tsensuur on hävitanud teose mõtte. Tema käes on "Traviata" muutunud puhtakeseks, tühiseks ja süütuks asjakeseks. Täna alandlikult!..."

*

1854

Veebruar. Verdi kirjast Cesare de Sanctisele:

"Aa! Teile meeldib "Traviata"? See vaene patustaja, kellel nii väga ei vedanud Veneetsias! Püüan et ta läheks auga läbi kogu maailma! Muidugi mitte Naapolis, kus teie papid ja mungad ehmuksid, nähes laval mõningaid tegusid, mida nemad sooritavad pisisakesi..."

*

6. mai. Veneetsias lavastatakse "Traviata" uuesti, seekord teatris *San Benedetto*, lavastajaks on kutsutud ooperi libretist F. M. Piave.

Tito Riccordi kirjast Verdile: "Niisugust edu pole Veneetsias veel nähtud, isegi Sinu "Ernani" aegadel mitte..."

*

26. mai. Verdi kirjast C. de Sanctisele:

"Olgu Teil teada, et "Traviata", mis praegu läheb *San Benedetto*'s, on seesama, absoluutselt seesama, mis läks möödunud aastal *La Fenice*'s, välja arvatud mõningad minu enda tehtud transponeeringud ja punkteerimised. Ülejäänus pole muudetud ühtegi numbrit - midagi pole ära võetud, midagi pole lisatud - ükski muusikaline mõte pole muudetud. Kõik, mis oli *Fenice*'s, on praegu olemas *San Benedetto*'s. Tookord viis see läbikukkumisele, praegu tekitab furoori. Järeldused tehke ise!!"

*

1855

Veebruar. "Traviata" lavastus Naapolis ebaõnnestus.

Verdi kirjast C. de Sanctisele:

"Miks pole teie San-Carlo laval võimalik ühtemoodi näidata kuningannat ja talunaist, vooruslikku naist ja kokotti? Miks ei võiks näidata laval arsti, kes katsub haige pulssi või maskiballi... jne, jne? - See pole sünnis!! - räägite teie. Miks? Kui võib surra mürgi või mõõga läbi, miks ei tohi surra tiisikusse või katku? Miks? Nagu poleks kõike seda tegelikkuses!?"

***

"50 aasta pärast poleks keegi meenutanud minu "Kameeliadaami", kuid Verdi tegi selle surematuks."

Alexandre Dumas

Violetta - Anu Kaal

Violetta - Nadia Kurem

Synopsis

Act I

In her luxurious apartment the frail courtesan Violetta Valery holds a brilliant soiree. As she greets her friends - Flora Bervoix, the Marquis d'Obigny and Baron Douphal - one of them, Gastone, introduces a new admirer, Alfredo Germont.

The young man, who has loved Violetta from afar, toasts her in a spirited drinking song; his hostess and her guests join in the refrain. As all depart for the ballroom, Violetta suffers an attack of faintness and falls back exhausted onto a couch. Alfredo remains behind solicitously to confess his passion. At first Violetta dismisses his declaration, but when he tenderly recalls the day he first saw her, a year before, she grows disturbed; until now, love has had no meaning for her, only casual friendship. Sending him away, she promises a rendezvous the next day. The other guests also depart, tired out from their frivolities. Left alone, Violetta wonders if Alfredo can be the true love of whom she has dreamed. Then, shaking off idle fancy and resigned to a lonely lot, she pledges herself to the pursuit of freedom and pleasure, Alfredo's words echoing in her mind all the while.

Act II

Alfredo, now living with Violetta in a villa outside Paris, rejoices in their peaceful happiness. When the maid Annina reveals that her mistress has been forced to dispose of valuable possession to defray the expenses of remaining with him, he resolves to leave at once for the city to arrange his affairs. Violetta, who comes in search of Alfredo, reads an invitation from Flora. She is interrupted by the unexpected arrival of her lover's father George Germont. Though impressed by Violetta's gentility and bearing, the old man asks her to renounce his son: the impending marriage of Alfredo's sister stands in jeopardy because of his illiance. Stunned, Violetta refuses, but when Germont hints that one day Alfredo will tire of her, she agrees that they must part. Embracing Violetta as a daughter, the father leaves. The desolate woman writes a letter of acceptance to Flora and then begins a farewell note to Alfredo. Unaware of his father's visit, the youth suddenly enters; he is puzzled by Violetta's tears and haste in leaving. Just as the footman hands him her farewell note, Germont steps forth to console his son with reminders

of their happy home in Provence. But Alfredo, jealously suspecting that Violetta has taken another lover, rushes off bent on revenge.

Second scene

At her party, Flora gossips with friends about the new separation. A band of gypsies and matadors entertain the carefree guests. Soon Alfredo strides in and, making bitter remarks about love, gambles recklessly at cards. He is followed by Violetta, who enters on the arm of Baron Douphal. When the Baron challenges Alfredo at the gambling table, the younger man wins easily. The contest is suspended, however, for supper, served in another room. Confronted alone by the furious Alfredo, Violetta warns him not to provoke a duel with the Baron, whom she pretends to love so that he will be forced to forget her. Overcome with anger, Alfredo summons the other guests and, publicly denouncing Violetta, hurls his winnings at her feet. She proclaims her love for Alfredo in a half-faint as the others join Germont, who has just arrived in search of his son, in rebuking the young man for his insulting behaviour.

Act III

Violetta's modest bedroom. Dr. Grenvil tells Annina that her ailing, bedridden mistress has only hours to live. When he leaves, Violetta takes forth a letter from Germont, telling how Alfredo has learned of her sacrifice and is on his way to her. Gazing into her mirror, Violetta knows it is too late and bids farewell to past joys. It is Mardi Cras; a chorus of merrymakers sounds from the street outside as Annina rushes in to announce Alfredo's arrival. The lovers ecstatically plan to leave Paris forever. Violetta, however, falls into a fit of coughing; she appeals to God to spare her, with happiness so near. Germont enters with the doctor and blesses the dying woman, who gives Alfredo a locket a last token of her love. Suddenly seized by a strange joy, she cries out that she feels life returning and falls dead in her lover's arms.

Käesoleva lavastuse esietendus toimus 28. veebruaril 1974.

Dirigent Neeme Järvi
Lavastaja Arne Mikk
Kunstnik Eldor Renter
Koormeisterid Uno Järvela, Peeter Lilje
Ballettmeister Anton Bome
Kontsertmeisterid Tekla Koha, Viiva Väinmaa ja Jaanus Juul

Esietendusel laulsid

Violetta - Margarita Voites
Alfredo - Hendrik Krumm
Germont - Georg Ots
Flora - Liidia Panova
Parun - Teo Maiste
Markii - Voldemar Kuslap
Gaston - Tiit Tralla
Doktor - Illart Orav
Annina - Tiina Jaaksoo

Senise 199 etenduse peaosalistena on esinenud:

Violetta - Margarita Voites - 85 korda
Anu Kaal - 76 korda
Nadia Kurem 13 korda
Inese Galante (Riia) - 5 korda
Elga Brahmane (Riia) - 2 korda
Solveig Raja (Riia) - 2 korda
Eve Randkivi - 2 korda
Jelena Veispak - 2 korda

1 korra on laulnud

Rosario Andrade (Mehhiko), Victoria Bezeti (Rumeenia),
Magdalena Blahušiaková (Tšehhoslovakkia) Sidónia Háljaková-
Gajdošová (Tšehhoslovakkia), Monica Ivan (Rootsi), Ritva-Liisa
Korhonen (Soome), Irena Milkevičiute (Leedu), Tatjana Novikova
(Leningrad), Klaudia-Tereza Slubskaja (Kiiev), Irina Zimenko
(Leningrad), Ludmilla Zlatova (Minsk), Rimma Volkova
(Leningrad)

Alfredo - Rostislav Gurjev - 96 korda
Ivo Kuusk - 38 korda
Hendrik Krumm - 23 korda
Mati Kõrts - 7 korda
Vello Jürna - 5 korda
Ingus Petersons (Riia) - 5 korda
Konstantin Pluznikov (Leningrad) - 3 korda
Janis Sprogis (Riia) - 3 korda
Viktors Svetovidovs (Riia) - 3 korda
Aleksi Maslennikov (Moskva) - 2 korda
Ants Kollo - 2 korda

1 korra on laulnud

Anatoli Duda (Odessa), Geham Grigorjan (Vilnius), Mihhail
Jegorov (Leningrad), Ryszard Karczykowski (Poola), Nikolai
Kravtsov (Leningrad), Božidar Lazarov (Bulgaaria), Peter
Lindroos (Soome), Juri Marusin (Leningrad), Virgilius Noreika
(Vilnius), Aleksander Savtšenko (Riia), Raimo Sirkiä (Soome)

Germont - Väino Puura - 67 etendust
Ahti Männik - 54 etendust
Tarmo Sild - 25 etendust
Georg Ots - 9 etendust
Enno Mikkelsaar - 9 etendust
Georg Taleš - 7 etendust
Vladimir Tšernov (Leningrad) - 4 etendust
Arkadi Volodos (Leningrad) - 4 etendust
Sergei Leiferkus (Leningrad) - 2 etendust
Juri Mazurok (Moskva) - 2 etendust
Vladimir Okun (Riia) - 2 etendust

1 korra on laulnud

Aleksei Bolšakov (Moskva), Marco Camastra (Itaalia), Octave
Enigarescu (Rumeenia), Samsons Izjumovs (Riia), Vladimir
Jefimov (Leningrad), Nikolai Kološin (Leningrad), Raimo Laukka
(Soome), Valeri Lebed (Leningrad), Anatoli Mokrenko (Kiiev),
Jurai Onišcenko (Tšehhoslovakkia), Aleksandr Poljakov (Riia),
Georgi Zastavnõi (Leningrad), Valeri Tjumentsev (Sverdlovsk),
Mete Ugur (Türgi).

Etendust on juhatanud järgmised dirigendid:

Peeter Lilje - 73 korda
Vello Pähn - 51 korda
Eri Klas - 43 korda
Neeme Järvi - 29 korda
Endel Nõgene - 1 kord
Norman Illis Reintamm - 1 kord
Taavo Virkhaus (USA) - 1 kord

Lisaks koduteatrile on seda "Traviata" lavastust mängitud veel Leningradis (4 etendust), Kiievis (2 etendust), Minskis (2 etendust), Tartus (4 etendust), Kohtla-Järvel (2 etendust), Narvas (2 etendust) ja Viljandis (1 etendus)

Lavastusala juhataja
JAAN MIKKEL
Dekoratsiooniala juhataja
KÜLLI ROOT
Kostüümiala juhataja
LEIDA TALLO
Valgustusala juhataja
PAAVO PUŠKIN
Jumestusala juhataja
ANNE KASTEHEIN
Rekvisiidiala juhataja
KARIN LINDMAA
Heliala juhataja
UNO TORMET
Pealavameister
HEINO LILLIPUU

Violetta - Margarita Voites